

การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการโลจิสติกส์การท่องเที่ยวชุมชน:
กรณีศึกษาบ้านวังขรณ์ หมู่ 11 ตำบลโพชนไก่ อำเภอบางระจัน จังหวัดสิงห์บุรี

Community Participation on Community based Tourism Logistics
Management: A Case Study of Ban Wang Khon, Moo 11,
Pho Chon Kai Subdistrict, Bang Rachan District, Sing Buri Province

จิราวรรณ สมหวัง¹

Chirawan Somwang^{1*}

Received : 16/10/2020

Revised : 1/1/2021

Accepted : 5/2/2021

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาบริบทและศักยภาพของชุมชนที่มีต่อการจัดการโลจิสติกส์การท่องเที่ยวที่บ้านวังขรณ์ ตำบลโพชนไก่ อำเภอบางระจัน จังหวัดสิงห์บุรี และ 2) จัดทำเส้นทางเชื่อมโยงการท่องเที่ยวบนอัตลักษณ์ของชุมชนบ้านวังขรณ์กับแหล่งท่องเที่ยวของจังหวัดสิงห์บุรี กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้นำชุมชน ประชาชนชาวบ้าน ชาวบ้าน นักท่องเที่ยว หน่วยงานภาครัฐและเอกชนที่เกี่ยวข้อง การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพที่ใช้กระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (Participatory Action Research: PAR) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสัมภาษณ์เชิงลึกและจัดสนทนากลุ่ม การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพโดยใช้การวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (content analysis)

ผลการวิจัยพบว่า ศักยภาพด้านการจัดการการท่องเที่ยวของชุมชนบ้านวังขรณ์ หมู่ 11 ตำบลโพชนไก่ อำเภอบางระจัน จังหวัดสิงห์บุรี มีอยู่ในระดับมาก ผู้นำชุมชนและชาวบ้านมีส่วนร่วมในกิจกรรมการท่องเที่ยวและตัดสินใจร่วมกัน ได้รับการอบรมพัฒนาเรียนรู้จากสำนักงานพัฒนาชุมชน โดยเฉพาะในเรื่อง ชุมชนท่องเที่ยว OTOP นวัตวิถี ซึ่งได้รับความร่วมมือจากชาวบ้านเป็นอย่างดี ชาวบ้านมีความต้องการที่จะผลิตและพัฒนาคุณภาพของสินค้าชุมชนจากภูมิปัญญาท้องถิ่น รวมทั้งสร้างรายได้จากการท่องเที่ยวชุมชน รวมทั้งการอนุรักษ์วัฒนธรรม ประเพณี และวิถีชีวิต สำหรับเส้นทางท่องเที่ยวบนอัตลักษณ์ของตลาดจ็อกแจ็กชุมชนบ้านวังขรณ์ สามารถเชื่อมโยงได้กับแหล่งท่องเที่ยวอื่นๆ ในจังหวัดสิงห์บุรี ได้แก่ อุทยานแม่ลามหาราชานุสรณ์ แหล่งเตาเผาแม่ยาย พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติอินทร์บุรี วัดพระนอนจักรสีห์ อุทยานวีรชนค่ายบางระจัน วัดพิศกุลทอง วัดโพธิ์ไก่ตัน และวัดอัมพวัน

¹ การจัดการโลจิสติกส์ คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี

¹ Logistics Management, Management Science Faculty, Thepsatri Rajabhat University

* Corresponding author. Tel. 080-0203325 E-Mail : chirawansomwang@gmail.com

คำสำคัญ: การมีส่วนร่วมของชุมชน, การจัดการโลจิสติกส์การท่องเที่ยวชุมชน, ชุมชนท่องเที่ยว OTOP นวัตวิถี

Abstract

The objectives of this research were to 1) examine the context and potential of community based tourism logistics management in Ban Wang Khon, Moo 11, Pho Chon Kai sub-district, Bang Rachan district, Sing Buri province, and 2) develop the tourism linkage routes from Ban Wang Khon community identity to other tourist attractions in Sing Buri province. Research samples consisted of community leaders, local philosophers, tourists, and stakeholder representatives from public and private sectors. This study was a qualitative research with Participatory Action Research (PAR). Research instruments were an in-depth interview and focus group. Qualitative data was analyzed in terms of content analysis.

Research findings demonstrated that the potential of community based tourism logistics management in Ban Wang Khon, Moo 11, Pho Chon Kai sub-district, Bang Rachan district was in high level. Community leaders and people participated tourism activities and decision-making. They were trained by Provincial Community Development Office of Sing Buri, especially in the topics of Community Tourism Otop Nawat Witee. They had a very good cooperation. Moreover, they intended to produce and develop community products from their wisdom. They wanted to make income from the community based tourism and preserve culture, traditions, and local lifestyles. In addition, the tourism linkage routes from Ban Wang Khon community identity to other tourist attractions in Sing Buri province could be seen in Mae La Maha Rachanuson Park, Noi River kilns, In Buri National Museum, Wat Phra Non Jaksi, Bang Rachan Heroes Monument, Wat Pikunthong, Wat Pho Kao Ton, and Wat Amphawan.

Keywords: Community Participation, Community based Tourism Logistics Management, Community Tourism Otop Nawat Witee

ความสำคัญของปัญหา

ประเทศไทยได้รับการยกย่องจากคนทั่วโลกว่าเป็นหนึ่งในจุดหมายปลายทางของแหล่งท่องเที่ยวที่อยากมาสัมผัส ส่งผลให้ภาพรวมสถานการณ์ท่องเที่ยวภายในประเทศไทยที่มีการขยายตัวอย่างต่อเนื่อง

เห็นได้จากรายได้จากการท่องเที่ยวในประเทศไทย ณ เดือนเมษายน พ.ศ. 2561 ขยายตัวจากช่วงเดียวกันของปีที่ผ่านมาร้อยละ 16.07 โดยรายได้ของนักท่องเที่ยวต่างประเทศขยายตัวร้อยละ 17.55 และรายได้ของนักท่องเที่ยวไทยขยายตัวร้อยละ 12.21 รัฐบาลจึงให้ความสำคัญถึงการกระจายรายได้ของการท่องเที่ยวไปสู่ชาวบ้านโดยตรงจากการท่องเที่ยวชุมชน เพื่อให้รายได้จากอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวลงไปสู่เศรษฐกิจฐานรากของประเทศซึ่งสอดคล้องกับนโยบายของภาครัฐที่ต้องการให้เศรษฐกิจฐานรากขับเคลื่อนประเทศ (ศูนย์วิจัยธนาคารออมสิน, 2561, หน้า 1)

กรมการพัฒนาชุมชนจึงได้จัดทำโครงการ “ชุมชนท่องเที่ยว OTOP นวัตวิถี” ในการสร้างความมั่นคงให้กับเศรษฐกิจฐานราก และเพื่อลดความเหลื่อมล้ำของสังคม เกิดชุมชนเข้มแข็ง ยั่งยืน โดยการนำนวัตกรรมมาผสมผสานกับวิถีชีวิต ในการผลิตสินค้าท้องถิ่นหรือผลิตภัณฑ์โอท็อป ภายใต้แนวคิด ร่วมสุข ร่วมวิถี ร่วมสมัย (Happiness Oriented) พร้อมกับผนวกการท่องเที่ยวของชุมชนเข้าไป โดยใช้ชุมชนเป็นตัวตั้ง เพื่อร่วมกันสร้างสรรค์ชุมชนท่องเที่ยวระดับหมู่บ้าน ที่มีอัตลักษณ์ และช่วยกันยกระดับสินค้าโดยนำนวัตกรรมมาผสมผสานกับวิถีของชุมชน ซึ่งจะทำให้ชุมชนมีรายได้และสามารถพึ่งพาตนเองได้อย่างแท้จริง (ข่าวสดออนไลน์, 2561, ย่อหน้า 1 - 2)

นายอภิชาติ โตดิลกเวชช์ อธิบดีกรมการพัฒนาชุมชน กล่าวถึงความเป็นมาแนวคิดวิธีการดำเนินการชุมชนท่องเที่ยว OTOP นวัตวิถีว่า ชุมชนท่องเที่ยว OTOP นวัตวิถี ซึ่งเป็นแนวคิดพัฒนา OTOP รูปแบบใหม่ โดยให้ขายสินค้าอยู่ภายในชุมชน เป็นการสร้างรายได้เพิ่มให้ชุมชน นำเสนอ ภูมิปัญญา วิถีชีวิต วัฒนธรรม และความคิดสร้างสรรค์มาแปลงเป็นรายได้ ทำให้รายได้กระจายอยู่ภายในชุมชน สร้างชุมชนเข้มแข็ง ทุกคนพร้อมเป็นเจ้าของบ้าน ทำให้ลูกหลานไม่ต้องออกไปหารายได้จากภายนอกชุมชน ซึ่งแตกต่างจาก OTOP เดิม ที่ต้องนำสินค้าออกไปขายนอกชุมชน และทุกอย่างขึ้นกับหน่วยงานของรัฐ (ไทยรัฐออนไลน์, 2561, ย่อหน้า 2)

จังหวัดสิงห์บุรี (Sing Buri) ตั้งอยู่ในพื้นที่ราบลุ่มภาคกลาง เป็นเมืองอยู่ชานอู่ มีคำขวัญประจำจังหวัดว่า “ถิ่นวีระชนคนกล้า คู่หล้าพระนอน นามกระฉ่อนปลาแม่ลา เทศกาลกินปลาประจำปี” ซึ่งจังหวัดสิงห์บุรีมีแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญสวยงามและน่าสนใจมากมาย เช่น แหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ/ธรรมชาติ แหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม/ประวัติศาสตร์/ศาสนา และแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ (การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย, 2561, หน้า 40 - 44) ทั้งนี้ นายอรรถพล วรรณกิจ ผู้อำนวยการการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย สำนักงานลพบุรี กล่าวว่า การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยมีนโยบายปลูกกระแสการเดินทางท่องเที่ยวเมืองรอง เพื่อเพิ่มจำนวนนักท่องเที่ยวเข้าสู่เมืองรองและชุมชน รวมถึงเป็นการกระจายรายได้จากการท่องเที่ยวลงสู่เศรษฐกิจฐานราก ผ่านกิจกรรม EAT LOCAL : อาหารถิ่น โดยเฉพาะความสำคัญของภูมิปัญญาท้องถิ่นทางด้านอาหารของจังหวัดสิงห์บุรี ททท. จึงได้สนับสนุนการท่องเที่ยวเมืองรองในจังหวัดสิงห์บุรี ในรูปแบบ “ไปเที่ยวให้ถึงที่ ไปกินให้ถึงถิ่น ลองกินแบบคนพื้นถิ่นเพื่อให้เข้าถึงวิถีชีวิตชุมชนอย่างแท้จริง” (สำนักข่าวไทยใหม่, 2561, ย่อหน้า 1 - 2)

บ้านวังขรณ์ หมู่ 11 ตำบลโพชนไก่ อำเภอบางระจัน จังหวัดสิงห์บุรี เป็นหนึ่งในหมู่บ้านที่เข้าร่วมในโครงการชุมชนท่องเที่ยว OTOP นวัตวิถี ซึ่งชาวบ้านในชุมชนต้องการที่จะผลิตพัฒนา และเพิ่มมูลค่า

สินค้าชุมชน เช่น อาหารไทยพื้นบ้านและของฝาก จำหน่ายในตลาดชุมชน หรือเรียกว่า “ตลาดจ้อกแจ้ก” เพื่อสร้างรายได้ที่ยั่งยืน นอกจากนี้ ชาวบ้านยังมีความต้องการอนุรักษ์อัตลักษณ์วิถีชีวิตชุมชน และพัฒนาตลาดชุมชนให้เชื่อมโยงกับแหล่งท่องเที่ยวอื่น ๆ โดยเฉพาะสถานที่ท่องเที่ยวซึ่งอยู่ใกล้กับลำน้ำแม่ลา

จากการสัมภาษณ์นายอำเภอบางระจัน และผู้ใหญ่บ้านหมู่ 11 บ้านวังขรณ์ ตำบลโพชนไก่ อำเภอบางระจัน พบปัญหาดังนี้ 1) ชาวบ้านมีความต้องการที่จะพัฒนาชุมชน ให้เป็นหมู่บ้านท่องเที่ยว OTOP นวัตวิถี แต่ยังขาดความรู้ โดยเฉพาะความรู้ในเชิงวิชาการและงานวิจัย ซึ่งการผลิตสินค้าชุมชนนั้น ยังเป็นรูปแบบที่ไม่ทันสมัย ไม่ได้ใช้ความคิดสร้างสรรค์มาเพิ่มมูลค่าของผลิตภัณฑ์ และการบริหารจัดการการท่องเที่ยวชุมชนในปัจจุบัน ยังไม่เป็นระบบ ไม่มีความชัดเจน และไม่มีการจัดการการท่องเที่ยวภายในชุมชนที่น่าสนใจให้แก่นักท่องเที่ยว และ 2) ตลาดชุมชน หรือเรียกว่า “ตลาดจ้อกแจ้ก” มีสินค้า ของฝาก และอาหารพื้นบ้านที่น่าสนใจ มีเสน่ห์ อร่อยและมีความหลากหลาย ซึ่งผลิตจากภูมิปัญญาชาวบ้าน แต่ยังไม่เป็นที่รู้จักของนักท่องเที่ยว เพราะขาดการประชาสัมพันธ์ ทำให้ยังไม่เป็นที่รู้จัก และไม่มีการเชื่อมโยงเส้นทางการท่องเที่ยวที่นี้กับแหล่งท่องเที่ยวอื่น ๆ (สุชาติ ภาเจริญ, และสมศักดิ์ พ่วงเอี่ยม, 2561)

ในการศึกษาครั้งนี้ จึงเป็นการศึกษาวิจัยเรื่องความร่วมมือของชุมชนในการจัดการโลจิสติกส์การท่องเที่ยวชุมชน: กรณีศึกษาบ้านวังขรณ์ หมู่ 11 ตำบลโพชนไก่ อำเภอบางระจัน จังหวัดสิงห์บุรี ซึ่งจะมีส่วนสำคัญที่ช่วยสนับสนุนให้ชุมชนพัฒนาศักยภาพบนอัตลักษณ์ของพื้นที่ตามแนวทางการท่องเที่ยว OTOP นวัตวิถีของจังหวัดสิงห์บุรีได้

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาบริบทและศักยภาพของชุมชนที่มีต่อการจัดการโลจิสติกส์การท่องเที่ยวที่บ้านวังขรณ์ ตำบลโพชนไก่ อำเภอบางระจัน จังหวัดสิงห์บุรี
2. เพื่อจัดทำเส้นทางเชื่อมโยงการท่องเที่ยวบนอัตลักษณ์ของชุมชนบ้านวังขรณ์กับแหล่งท่องเที่ยวของจังหวัดสิงห์บุรี

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการโลจิสติกส์การท่องเที่ยวชุมชน: กรณีศึกษาบ้านวังขรณ์ หมู่ 11 ตำบลโพชนไก่ อำเภอบางระจัน จังหวัดสิงห์บุรี มีกรอบแนวความคิด ดังนี้

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. การมีส่วนร่วมของชุมชน หมายถึง การมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชน ชาวบ้าน หน่วยงานภาครัฐ และเอกชนที่เกี่ยวข้อง ที่บ้านวังขรณ์ หมู่ 11 ตำบลโพชนโก อำเภอบางระจัน จังหวัดสิงห์บุรี ซึ่งมีโอกาสเข้าร่วมในกระบวนการหรือขั้นตอนต่างๆ ของการวิจัยในครั้งนี้ ตั้งแต่การมีส่วนร่วมในระดับให้ข้อมูลข่าวสาร การมีส่วนร่วมในระดับการปรึกษาหารือ การมีส่วนร่วมในระดับให้เข้ามามีบทบาท และการมีส่วนร่วมในระดับสร้างความร่วมมือ

2. การจัดการโลจิสติกส์การท่องเที่ยวชุมชน หมายถึง การบูรณาการจัดการโลจิสติกส์กับแนวคิดด้านการท่องเที่ยวชุมชนเข้าด้วยกัน ซึ่งคำนึงถึงความยั่งยืนของสิ่งแวดล้อม สังคม และวัฒนธรรม โดยชุมชนเป็นผู้กำหนดกระบวนการ ทิศทาง และรูปแบบการท่องเที่ยวของตนเอง และมีบทบาทเป็นเจ้าของสิทธิในการจัดการดูแลทรัพยากรท่องเที่ยวที่นั่น ๆ และมีการพัฒนารูปแบบการท่องเที่ยวอย่างสร้างสรรค์เพื่อให้เกิดการเรียนรู้แก่ผู้มาเยือน โดยมีองค์ประกอบที่สำคัญ ได้แก่ 1) ศักยภาพด้านทรัพยากรการท่องเที่ยวชุมชน 2) ศักยภาพด้านการเข้าถึงชุมชน 3) ศักยภาพด้านสิ่งอำนวยความสะดวก 4) ศักยภาพด้านความสามารถในการรองรับนักท่องเที่ยว และ 5) ศักยภาพด้านการจัดการการท่องเที่ยว

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการโลจิสติกส์การท่องเที่ยวชุมชน: กรณีศึกษาบ้านวังขรณ์ หมู่ 11 ตำบลโพชนโก อำเภอบางระจัน จังหวัดสิงห์บุรี เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพที่ใช้กระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (Participatory Action Research: PAR) โดยผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลตามวัตถุประสงค์การวิจัย ดังนี้

วัตถุประสงค์ข้อที่ 1 เพื่อศึกษาบริบทและศักยภาพของชุมชนที่มีต่อการจัดการโลจิสติกส์การท่องเที่ยวที่บ้านวังขรณ์ ตำบล โพนโก อำเภอบางระจัน จังหวัดสิงห์บุรี

ขั้นตอนและวิธีการดำเนินการวิจัย

1. ผู้วิจัยศึกษาจากแหล่งข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary data) เพื่อศึกษาค้นคว้าแนวคิดทฤษฎี ตำรา และเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการโลจิสติกส์การท่องเที่ยวชุมชน เพื่อทบทวนวรรณกรรมสำหรับการกำหนดกรอบแนวคิดการวิจัย และตัวแปรที่ต้องการศึกษารวมทั้งสร้างแบบสำรวจและแบบสัมภาษณ์โดยกำหนดประเด็นให้ครอบคลุมกรอบแนวคิดในการวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการโลจิสติกส์การท่องเที่ยวชุมชน: กรณีศึกษาบ้านวังขรณ์ หมู่ 11 ตำบล โพนโก อำเภอบางระจัน จังหวัดสิงห์บุรี

2. ผู้วิจัยศึกษาจากแหล่งข้อมูลปฐมภูมิ (Primary data) ได้แก่ การเก็บข้อมูลภาคสนาม ในพื้นที่จริงจากกลุ่มเป้าหมายโดยตรง ซึ่งมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

2.1 ผู้วิจัยดำเนินการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey research) โดยเฉพาะการสำรวจพื้นที่และการสังเกตแบบมีส่วนร่วมกับชุมชน โดยศึกษาลักษณะทางภูมิศาสตร์ บริบท และศักยภาพของบ้านวังขรณ์ ตำบลโพนโก อำเภอบางระจัน จังหวัดสิงห์บุรี

2.2 ผู้วิจัยสัมภาษณ์เชิงลึก (In-Depth interview) และจัดสนทนากลุ่ม (Focus group) กับผู้นำชุมชน ปราชญ์ชาวบ้าน

วัตถุประสงค์ข้อที่ 2 เพื่อจัดทำเส้นทางเชื่อมโยงการท่องเที่ยวบนอัตลักษณ์ของชุมชนบ้านวังขรณ์ กับแหล่งท่องเที่ยวของจังหวัดสิงห์บุรี

ขั้นตอนและวิธีการดำเนินการวิจัย

1. ผู้วิจัยศึกษาจากแหล่งข้อมูลทุติยภูมิ เพื่อศึกษาค้นคว้าการเส้นทางท่องเที่ยวบนอัตลักษณ์ของชุมชน ให้สอดคล้องกับแนวคิด “OTOP นวัตกรรม ร่วมสุข ร่วมวิถี ร่วมสมัย”

2. ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้จากสัมภาษณ์เชิงลึก และจัดสนทนา มาจัดทำเส้นทางเชื่อมโยงการท่องเที่ยวบนอัตลักษณ์ของชุมชนบ้านวังขรณ์ ตำบลโพนโก อำเภอบางระจัน จังหวัดสิงห์บุรี กับแหล่งท่องเที่ยวของจังหวัดสิงห์บุรี

ภาพที่ 2 การสัมภาษณ์เชิงลึกและการจัดสนทนากลุ่มผู้นำชุมชน ตัวแทนชาวบ้าน หน่วยงานภาครัฐและเอกชนที่เกี่ยวข้อง

การวิเคราะห์และตรวจสอบข้อมูล มีขั้นตอนดังต่อไปนี้

1. ผู้วิจัยใช้วิธีตรวจสอบสามเส้า (Triangulation) ในการตรวจสอบคุณภาพงานวิจัยเชิงคุณภาพ ดังนี้ 1) การตรวจสอบสามเส้าด้านข้อมูล (Data triangulation) ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้จากการเก็บรวบรวมจากการสัมภาษณ์เชิงลึกและการจัดสนทนากลุ่มในครั้งที่ 1 และ 2 มาวิเคราะห์เปรียบเทียบตรวจสอบว่าช่วงเวลาเก็บข้อมูล สถานที่ที่เก็บข้อมูล และผู้ให้ข้อมูลที่แตกต่างกัน ข้อมูลที่ได้มานั้นเหมือนกันหรือไม่ ซึ่งพบว่าได้ข้อมูลเหมือนกันแสดงว่าข้อมูลนั้นน่าเชื่อถือ และ 2) การตรวจสอบสามเส้าด้านวิธีการเก็บข้อมูล (Methodological triangulation) ผู้วิจัยได้ใช้วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลที่หลากหลาย เพื่อรวบรวมข้อมูลให้เป็นเรื่องเดียวกัน เช่น การให้วิธีการสังเกต การสัมภาษณ์เชิงลึก การจัดสนทนากลุ่ม และการประชุมระดมสมอง (Brainstorming) กับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ พร้อมทั้งศึกษาข้อมูลเพิ่มเติมจากแหล่งเอกสาร
2. ผู้วิจัยตรวจสอบความสมบูรณ์ของข้อมูลที่ได้จากการเก็บรวบรวมจากแหล่งข้อมูลปฐมภูมิและข้อมูลทุติยภูมิ จากนั้นนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis) โดยการจัดกลุ่มเนื้อหาและทำการเชื่อมโยงเนื้อหาแต่ละส่วนเข้าด้วยกันเพื่อหาข้อสรุปในประเด็นที่สำคัญ 2 ส่วนได้แก่ 1) บริบทและศักยภาพของชุมชนที่มีต่อการจัดการโลจิสติกส์การท่องเที่ยว และ 2) เส้นทางเชื่อมโยงการท่องเที่ยวบนอัตลักษณ์ของชุมชนบ้านวังฆรณ กับแหล่งท่องเที่ยวของจังหวัดสิงห์บุรี

ผลการวิจัย

ผู้วิจัยได้เรียงลำดับการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามวัตถุประสงค์การวิจัย โดยแบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ศึกษาบริบทและศักยภาพของชุมชนที่มีต่อการจัดการโลจิสติกส์การท่องเที่ยวที่บ้านวังขรณ ตำบลโพชนไก่ อำเภอบางระจัน จังหวัดสิงห์บุรี

จากสำรวจและเก็บข้อมูลภาคสนามในพื้นที่จริงแบบมีส่วนร่วมกับชุมชน พบว่า

1. ศักยภาพด้านทรัพยากรการท่องเที่ยว

บ้านวังขรณ หมู่ 11 ตั้งอยู่ในตำบลโพชนไก่ เป็นตำบลที่ตั้งอยู่ในเขตการปกครองของอำเภอบางระจัน และมี “ตลาดจ็อกแจ็ก” ซึ่งเป็นตลาดชุมชนที่สำคัญที่ได้รับการสนับสนุนให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวในชุมชนท่องเที่ยว OTOP นวัตวิถี บ้านวังขรณ และอยู่ในโครงการไทยนิยมยั่งยืน ตลาดประชารัฐคนไทยยิ้มได้ โดยตลาดจ็อกแจ็กนี้ ตั้งอยู่ ณ ที่ทำการผู้ใหญ่บ้าน บ้านวังขรณ หมู่ 11 ตำบลโพชนไก่ อำเภอบางระจัน จังหวัดสิงห์บุรี

นายสมศักดิ์ พ่วงเอี่ยม เป็นผู้ใหญ่บ้าน ได้ช่วยเหลือและส่งเสริมให้ชาวบ้านนำอาหารและสินค้ามาขาย ณ ที่ทำการผู้ใหญ่บ้าน เพื่อสร้างรายได้ให้แก่ครัวเรือน โดยจัดทำซุ้มขายอาหาร ที่นำวัตถุดิบจากแหล่งธรรมชาติในชุมชนมาผลิตเป็นอาหารที่อร่อย ปลอดภัย และมีเสน่ห์จากอัตลักษณ์ชุมชน เช่น เมนูปลาตุ๋นซึ้ง (ปลาตุ๋นย่าง) ปูนาทอดกรอบ (เป็นปูนาที่เพาะเลี้ยงเองในชุมชน) ปลาทอด น้ำพริกกะปิ ผักปลอดสารพิษ ปลาร้ารส แกงบอน ปลาเห็ด ต้มโคล้งปลาอย่าง และแกงปลาร้าหน่อไม้ นอกจากนี้ อาหารพื้นบ้านแล้ว ยังมีสินค้าชุมชน เช่น ไม้กวาดแสนขยัน ไม้กวาดทางมะพร้าว และข้าวสารบรรจุถุงราคาย่อมเยาอีกด้วย โดยตลาดจ็อกแจ็ก มีช่วงเวลาเปิด-ปิด ตั้งแต่เวลา 07.00 - 18.00 น. และวันอังคารปิดทำการ

2. ศักยภาพด้านการเข้าถึงชุมชน

การเข้าถึงชุมชนสามารถเดินทางโดยใช้รถยนต์ส่วนบุคคล และรถโดยสารประจำทาง (เช่น รถสองแถว สามล้อ หรือรถจักรยานยนต์รับจ้าง) สภาพถนนตลอดเส้นทางที่มายังตลาดจ็อกแจ็กถึงแม้จะเป็นถนนเส้นเดียวรถวิ่งสวนกันแต่ถนนก็ลาดยางตลอดเส้นทาง ทำให้การเดินทางสะดวกสบาย และมีเส้นทางเชื่อมโยงกับสถานที่ท่องเที่ยวอื่น ๆ มากมาย รวมทั้งนักท่องเที่ยวสามารถเดินทางท่องเที่ยวได้ทุกฤดูกาล

3. ศักยภาพด้านสิ่งอำนวยความสะดวก

ตลาดจ็อกแจ็ก บ้านวังขรณ หมู่ 11 ตำบลโพชนไก่ อำเภอบางระจัน จังหวัดสิงห์บุรี เป็นพื้นที่ที่ประชาชนทุกครัวเรือนมีน้ำประปาและไฟฟ้าใช้ มีโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล มีความปลอดภัยตลอดเส้นทาง มีไฟถนน มีป้ายหรือแผนที่ในชุมชนที่แสดงข้อมูลเบื้องต้นให้แก่นักท่องเที่ยว

4. ศักยภาพด้านความสามารถในการรองรับนักท่องเที่ยว

สำหรับนักท่องเที่ยวที่ต้องพักแรม จะมีที่พักรองรับได้แค่รีสอร์ทและโฮมสเตย์ใกล้ๆ และในบริเวณตลาดจ็อกแจ็กมีบริการโต๊ะสำหรับรับประทานอาหาร มีการแสดงจากเด็ก ๆ และคนในชุมชน แต่การแสดงจะจัดขึ้นในวันหยุดสำคัญเท่านั้น และบางครั้งถ้ามีงานสำคัญ เช่น งานบวช งานศพ หรืองานแต่งงาน แม่ค้าจะหยุดขายของ

5. ศักยภาพด้านการจัดการการท่องเที่ยว

ศักยภาพด้านการจัดการการท่องเที่ยวของชุมชนบ้านวังขรณ์ หมู่ 11 ตำบลโพชนไก่ อำเภอบางระจัน จังหวัดสิงห์บุรี มีอยู่ในระดับมาก คนในชุมชนมีส่วนร่วมในกิจกรรมและตัดสินใจร่วมกัน ได้รับการอบรมพัฒนาเรียนรู้จากสำนักงานพัฒนาชุมชน โดยเฉพาะในเรื่อง ชุมชนท่องเที่ยว OTOP นวัตวิถี ซึ่งได้รับความร่วมมือจากชาวบ้านเป็นอย่างดี ชาวบ้านมีความต้องการที่จะผลิตและพัฒนาคุณภาพของสินค้าชุมชนจากภูมิปัญญาท้องถิ่น รวมทั้งสร้างรายได้จากการท่องเที่ยวชุมชน อนุรักษ์วัฒนธรรม ประเพณี และวิถีชีวิต ซึ่งได้รับการสนับสนุน และปรึกษาแนะนำ รวมทั้งการเป็นพี่เลี้ยงจากหน่วยงานภาครัฐ เช่น องค์การบริหารส่วนตำบลแม่ลาและสำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัดสิงห์บุรีเป็นอย่างดี เช่น การจัดกิจกรรมสาธิตการปลากดกและให้ผู้ร่วมกิจกรรมลงมือปฏิบัติ และสามารถนำกลับไปรับประทานโดยจิ้มตแต่งปลาสด ซึ่งรองรับนักท่องเที่ยวได้ 20 คน/รอบ

การวิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรค (SWOT analysis) เพื่อหาแนวทางการพัฒนาและการจัดการโลจิสติกส์การท่องเที่ยวชุมชน: กรณีศึกษาตลาดจ็อกแจ็ก บ้านวังขรณ์ หมู่ 11 ตำบลโพชนไก่ อำเภอบางระจัน จังหวัดสิงห์บุรี มีรายละเอียดดังนี้

1. การวิเคราะห์จุดแข็ง (Strength)

1.1 ผู้นำชุมชนมีความเข้มแข็ง และให้การสนับสนุนอย่างเต็มที่ในการนำชาวบ้านเข้าร่วมอบรม รวมทั้งขับเคลื่อนและผลักดันให้ชุมชนเป็นชุมชนท่องเที่ยว OTOP นวัตวิถี

1.2 ชาวบ้านมีความสนใจ มีความพร้อม และต้องการที่จะมีส่วนร่วมในการพัฒนาตนเองและชุมชนให้เป็นชุมชนท่องเที่ยว OTOP นวัตวิถี

1.3 ชุมชนมีอัตลักษณ์และเรื่องราวน่าสนใจมากมาย เช่น ที่มาของชื่อตำบลโพชนไก่ที่มีการบอกเล่าต่อกันมาว่าพื้นที่ตำบลนี้ มีลานโพธิ์ที่ใช้เป็นที่ขึ้นไก่ของชาวบ้าน และเรียกกันต่อ ๆ กันมาว่า “โพชนไก่” จนถึงปัจจุบัน หรือเรื่องราวเกี่ยวกับลำน้ำแม่ลา เช่น ปลาช่อนแม่ลา เป็นต้น

1.4 เป็นทรัพยากรการท่องเที่ยวประเภทภูมิปัญญา วิถีชีวิต และการประกอบอาชีพของชาวบ้านที่อยู่คู่กับลำน้ำแม่ลา โดยมีภูมิปัญญาท้องถิ่นมีอัตลักษณ์และเอกลักษณ์ เช่น ผลิตภัณฑ์ชุมชน (ไม้กวาดสานขยัน) อาหารท้องถิ่นที่รสชาติอร่อย (เช่น เมนูปลาช่อนแม่ลา น้ำพริก และปลาดุกย่าง)

1.5 มีเส้นทางที่สามารถเชื่อมแหล่งท่องเที่ยวสำคัญของจังหวัดสิงห์บุรี

2. การวิเคราะห์จุดอ่อน (Weakness)

2.1 ตลาดจ็อกแจ็กตั้งอยู่บนถนนหลวงชนบท ซึ่งอยู่ห่างจากถนนเส้นหลักหมายเลข 311 ประมาณ 4 กิโลเมตร และเป็นชุมชนเล็ก ๆ ซึ่งยังไม่เป็นที่รู้จักของนักท่องเที่ยว

2.2 ชุมชนยังไม่มีการจัดทำแผนที่การท่องเที่ยวตลาดจ้อกแจ้กที่เชื่อมโยงกับแหล่งท่องเที่ยวสำคัญๆ ของจังหวัดสิงห์บุรี รวมทั้ง ยังไม่มีจัดทำป้ายบอกทางและจุดท่องเที่ยวอื่น ๆ มายังตลาดจ้อกแจ้ก

2.3 การค้าขายในตลาดขึ้นอยู่กับความสะดวกและความสะดวกของพ่อค้าแม่ค้า โดยมักจะหยุดขายในวันที่ชุมชนมีพิธีสำคัญ เช่น งานบุญ งานบวช งานศพ หรืองานแต่งงาน บางครั้งจะหยุดการขายของทั้งตลาด โดยไม่มีการแจ้งล่วงหน้า ทำให้นักท่องเที่ยวรู้สึกผิดหวัง เมื่อมาถึงแล้วพบว่าตลาดปิด

2.4 การจัดทำบรรจุภัณฑ์สำหรับสินค้าชุมชนยังไม่ดึงดูดและน่าสนใจ และตัวสินค้าชุมชนยังไม่ได้รับการรับรองจากมาตรฐานใด ๆ ทำให้ไม่สามารถกระจายสินค้าหรือจำหน่ายในร้านอาหารและขายของที่ระลึกได้

3. การวิเคราะห์โอกาส (Opportunity)

3.1 ภูมิปัญญาท้องถิ่นของชุมชนสามารถนำไปพัฒนาการท่องเที่ยว และยกระดับรวมทั้งเพิ่มมูลค่าของสินค้าได้ เช่น การได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานภาครัฐในการจัดทำตราสินค้า “ตลาดจ้อกแจ้ก” หรือการพัฒนาบรรจุภัณฑ์สำหรับสินค้าชุมชน ให้มีความน่าสนใจ สามารถเก็บผลิตภัณฑ์ได้นานและไม่เสียหาย รวมทั้งดึงดูดความสนใจจากผู้ซื้อ

3.2 หน่วยงานภาครัฐ โดยเฉพาะจากสำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัดสิงห์บุรีที่สนับสนุนและดำเนินการให้ตลาดจ้อกแจ้กเป็นชุมชนท่องเที่ยว OTOP นวัตวิถี

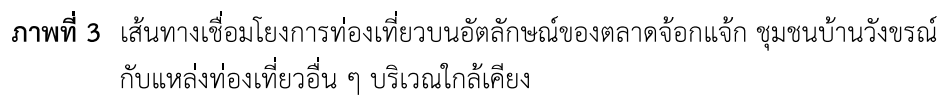
4. การวิเคราะห์อุปสรรค (Threat)

มีสถานที่ท่องเที่ยวสำคัญและน่าสนใจในสิงห์บุรีหลายแห่ง เช่น พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติ อินทร์บุรี วัดพระนอนจักรสีห์วรวิหาร หรือตลาดย้อนยุคบ้านบางระจัน ซึ่งสถานที่ท่องเที่ยวส่วนใหญ่มีตลาดขายสินค้าชุมชน และเป็นตลาดขนาดใหญ่ ทำให้นักท่องเที่ยวไม่สนใจที่จะมาเที่ยวตลาดชุมชนเล็ก ๆ

ตอนที่ 2 การจัดทำเส้นทางเชื่อมโยงการท่องเที่ยวบนอัตลักษณ์ของชุมชนบ้านวังฆรณ กับแหล่งท่องเที่ยวของจังหวัดสิงห์บุรี

ผลการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content analysis) จากการจัดสนทนากลุ่มเพื่อจัดทำเส้นทางเชื่อมโยงการท่องเที่ยวบนอัตลักษณ์ของตลาดจ้อกแจ้กชุมชนบ้านวังฆรณ กับแหล่งท่องเที่ยวอื่นๆ ของจังหวัดสิงห์บุรี มีรายละเอียดดังนี้

1. อุทยานแม่ลามหาราชาานุสรณ์ มีระยะทางห่าง 3.8 กิโลเมตร
2. แหล่งเตาเผาหม้อดิน มีระยะทางห่าง 7.2 กิโลเมตร
3. พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติอินทร์บุรี มีระยะทางห่าง 10.30 กิโลเมตร
4. วัดพระนอนจักรสีห์ มีระยะทางห่าง 19.20 กิโลเมตร
5. อุทยานวีรชนค่ายบางระจัน มีระยะทางห่าง 25.70 กิโลเมตร
6. วัดพิบูลทอง มีระยะทางห่าง 25.50 กิโลเมตร
7. วัดโพธิ์เก้าต้น มีระยะทางห่าง 25.80 กิโลเมตร
8. วัดอัมพวัน มีระยะทางห่าง 26.20 กิโลเมตร

1. วัดแหลมคาง นมัสการหลวงพ่อช่วง โดยวัดที่ตั้งอยู่ริมลำแม่น้ำลักษณะพื้นที่เป็นแหลมหักศอกยื่นออกไปในลำน้ำ เป็นอ่าวกว้าง บรรยากาศดี มีศาลาริมน้ำให้นั่งพักผ่อนชมวิวทิวทัศน์ได้ ช่วงวันหยุดมักจะมีประชาชนแวะเวียนไปให้อาหารปลาอยู่เป็นประจำ

2. ลำน้ำแม่ลา ซึ่งมีชุมชนท่องเที่ยว OTOP นวัตวิถี บ้านเชิงกลัด ตำบลแม่ลา อำเภอบางระจัน จังหวัดสิงห์บุรี ซึ่งนักท่องเที่ยวสามารถเยี่ยมชมวิถีชีวิตชาวลำแม่ลา ทั้งการเดินชมบรรยากาศโดยรอบ หรือ

ด้วยการล่องเรือจากฝัพายของชาวบ้าน

3. อ่าวกระโบ อยู่ใกล้กับตลาดน้ำริมลำแม่ลา อ่าวกระโบเป็นบึงขนาดใหญ่ที่มีดอกบัว ใบบัวอยู่เป็นจำนวนมาก จึงทำให้บรรยากาศที่บึงแห่งนี้มีความร่มรื่น มีป่าไม้ล้อมรอบอ่าวกระโบ ทำให้ได้สัมผัสกับธรรมชาติอย่างแท้จริง

4. กลุ่มวิสาหกิจชุมชนตัดเย็บเสื้อผ้าแม่ลา มีการทำผ้าหมักโคลนจากลำน้ำแม่ลา ผสมสมุนไพรโดยหมักในไผ่สีสุก เพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มของผลิตภัณฑ์ ให้มีชื่อเสียงอย่างกว้างขวาง และเป็นการสร้างงานสร้างรายได้ให้แก่ชุมชน นักท่องเที่ยวสามารถมาเรียนรู้การทำผ้าหมักโคลน ซ้อมเสื้อสำเร็จรูปและผ้าหมักโคลนจากลำน้ำแม่ลาเป็นของที่ระลึกและของฝาก

5. ฟาร์มก้านันเขียว ศูนย์การเรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียงและการท่องเที่ยวเชิงเกษตร ซึ่งมีกิจกรรมการท่องเที่ยวมากมายให้นักท่องเที่ยวได้เรียนรู้และสนุกสนาน เช่น การเรียนรู้และเยี่ยมชมการเลี้ยงปลาในนาข้าว

สรุป อภิปรายผล

การศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการโลจิสติกส์การท่องเที่ยวชุมชน: กรณีศึกษาบ้านวังขรณ์ หมู่ 11 ตำบลโพชนไก่ อำเภอบางระจัน จังหวัดสิงห์บุรี มีประเด็นที่นำมาอภิปรายผล ดังนี้

ผู้นำชุมชนและชาวบ้านบ้านวังขรณ์มีความพร้อมและต้องการที่จะมีส่วนร่วมในการพัฒนาตนเอง และชุมชนให้เป็นชุมชนท่องเที่ยว OTOP นวัตวิถี ทั้งนี้ การจัดกิจกรรมไม่ว่าจะเป็นการอบรมในหลักสูตรต่างๆ (เช่น การเป็นเจ้าบ้านที่ดี การพัฒนาภาพลักษณ์ชุมชนและผลิตภัณฑ์ชุมชน และการเป็นนักร้องเรื่องราวชุมชน) การศึกษาดูงาน และการจัดกิจกรรมงานแสดงต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับชุมชนท่องเที่ยว OTOP นวัตวิถีซึ่งสนับสนุนโดยสำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัดสิงห์บุรี จะได้รับความร่วมมือ ร่วมแรง และร่วมใจจากผู้นำชุมชนและชาวบ้านบ้านวังขรณ์เป็นอย่างดี ซึ่งสำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัดสิงห์บุรีมีหน้าที่เป็นพี่เลี้ยงคอยช่วยเหลือและให้การสนับสนุน สอดคล้องกับบุญยสฤกษ์ อเนกสุข (2557, หน้า 190 - 191) อธิบายว่าการมีส่วนร่วมของคนในชุมชนในการจัดการการท่องเที่ยวนั้น จะต้องร่วมมือกับผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องภายนอกและภาคีต่าง ๆ ได้แก่

1. ชุมชนเจ้าของแหล่งท่องเที่ยว ควรมีความร่วมมือดังนี้ เป็นเจ้าภาพในการต้อนรับนักท่องเที่ยว เป็นเจ้าของแหล่งการท่องเที่ยวชุมชน มีส่วนร่วมในการจัดแสดงกิจกรรมทางสังคม วัฒนธรรม และประเพณีให้นักท่องเที่ยวชม

2. องค์กรชุมชน หรือกลุ่มชาวบ้านที่จัดการการท่องเที่ยวในชุมชน ควรมีความร่วมมือดังนี้ ประสานงานกับภาคต่าง ๆ ประสานและทำความเข้าใจกับคนในชุมชน พัฒนาทักษะและขีดความสามารถในการจัดการการท่องเที่ยวของสมาชิกกลุ่มและคนในชุมชน จัดทำแผนกลยุทธ์และประเมินผลการท่องเที่ยวในชุมชน บริหารจัดการการท่องเที่ยวในชุมชนให้เป็นไปด้วยความเรียบร้อย และฝึกอบรมเยาวชนให้สามารถสืบทอดการจัดการท่องเที่ยวต่อไปได้ในอนาคต

3. รัฐบาลท้องถิ่นหรือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ควรมีความร่วมมือดังนี้ กำหนดกรอบนโยบาย ส่งเสริมการท่องเที่ยวในชุมชน สนับสนุนโครงสร้างพื้นฐานด้านการท่องเที่ยวในชุมชน สนับสนุนงบประมาณ ในการจัดการท่องเที่ยวแก่ชุมชน ปรับปรุงสิ่งอำนวยความสะดวกการท่องเที่ยวภายในชุมชน ประสานงาน ระหว่างรัฐบาลกลางกับชุมชน และสนับสนุนการส่งเสริมการตลาดทางการท่องเที่ยวในชุมชน

4. รัฐบาลกลาง ควรมีความร่วมมือดังนี้ สนับสนุนงบประมาณส่งเสริมการจัดการท่องเที่ยวใน ชุมชนเพิ่มเติมจากส่วนของรัฐบาลท้องถิ่น และประสานงานกับรัฐบาลท้องถิ่น เพื่อให้การท่องเที่ยวชุมชน สามารถสร้างมูลค่าเพิ่มทางเศรษฐกิจให้แก่ชุมชน

5. ภาคธุรกิจเอกชน ควรมีความร่วมมือดังนี้ ให้ความรู้แก่ชุมชนเกี่ยวกับการส่งเสริมการท่องเที่ยว ในชุมชนในมิติเศรษฐกิจ ส่งเสริมการตลาดการท่องเที่ยวให้แก่ชุมชน ส่งเสริมผลิตภัณฑ์การท่องเที่ยวของ ชุมชน และส่งเสริมให้นักท่องเที่ยวกลับมาเที่ยวซ้ำในชุมชน

6. ภาควิชาหรือสถาบันการศึกษา ควรมีความร่วมมือดังนี้ สนับสนุนการประชุมเชิงปฏิบัติการ ด้านการท่องเที่ยวโดยชุมชนให้แก่ภาคีต่าง ๆ ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการการท่องเที่ยว โดยชุมชน สะท้อนปัญหาของชุมชนเนื่องมาจากการจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชน ดำเนินการศึกษวิจัย เพื่อแก้ไขปัญหาอันเกิดจากการท่องเที่ยวในชุมชน และกระตุ้นให้เกิดการอภิปรายและเปลี่ยนข้อดี-ข้อเสีย เกี่ยวกับการจัดการการท่องเที่ยวในชุมชน

7. องค์กรพัฒนาชุมชน ควรมีความร่วมมือดังนี้ ส่งเสริมความคิดริเริ่มในการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยว ส่งเสริมการอนุรักษ์แหล่งมรดกทางวัฒนธรรมและธรรมชาติในชุมชน และกระตุ้นกระบวนการประชา สังคมให้เกิดขึ้นในชุมชน

8. สื่อสารมวลชน ควรมีความร่วมมือดังนี้ นำเสนอข้อมูลข่าวสารของชุมชนและแหล่งท่องเที่ยว ในชุมชน จัดทำเอกสารประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยวในชุมชน และส่งเสริมการตลาดการท่องเที่ยวโดย ชุมชนในช่องทางต่าง ๆ เช่น เว็บไซต์ อินเทอร์เน็ต หรือการเขียนสารคดีนำเที่ยวตามนิตยสารท่องเที่ยว ต่าง ๆ เป็นต้น

9. นักท่องเที่ยว ควรมีความร่วมมือดังนี้ ให้ความสนใจร่วมกิจกรรมที่คนในชุมชนกำลังนำเสนอ มีความสนใจอยากเกี่ยวกับวิถีชีวิต วัฒนธรรม แลประเพณีในชุมชน ให้ความสนใจสนทนากับคนในชุมชน ทำให้ต้องกลับมาเยี่ยมคนในชุมชนซ้ำ และส่งเสริมการตลาดการท่องเที่ยวในชุมชนด้วยกลยุทธ์บอกเล่า ปากต่อปาก

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะทั่วไป

1.1 ข้อเสนอแนะการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการโลจิสติกส์การท่องเที่ยวชุมชน: กรณี ศึกษาบ้านวังฆรณห์ หมู่ 11 ตำบลโพชนไก่ อำเภอบางระจัน จังหวัดสิงห์บุรี

1) แหล่งท่องเที่ยว ได้แก่

- ผู้บริหารตลาดจ็อกแจ็ก บ้านวังฆรณั์ ควรจัดทำขีดความสามารถในการรองรับนักท่องเที่ยว และมีข้อตกลงกับพ่อค้าแม่ค้าในการปฏิบัติตามกฎการบริหารจัดการตลาดที่วางไว้ เพื่อแก้ปัญหาเรื่องการค้าขายในตลาดที่ขึ้นอยู่กับความสะดวกและธุระส่วนตัวของพ่อค้าแม่ค้า ที่มักจะหยุดขายในวันที่ชุมชนมีพิธีสำคัญ โดยไม่มีการแจ้งล่วงหน้า

- ควรมีการจัดทำสื่อประชาสัมพันธ์ของเด็ด ของดี สินค้าชุมชนจากภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อการประชาสัมพันธ์และให้ข้อมูลกระตุ้นความสนใจในของนักท่องเที่ยว

- มีความเชื่อมโยงกับเส้นทางท่องเที่ยวอื่น ๆ เช่น การจัดทำป้ายแผนที่การท่องเที่ยวที่เชื่อมโยงกับแหล่งท่องเที่ยวอื่น ๆ ดิถีบริเวณตลาด หรือสื่อแผ่นพับแสดงแผนที่การท่องเที่ยวเชื่อมโยงกับแหล่งท่องเที่ยวอื่น ๆ แจกนักท่องเที่ยว หรือโฆษณาลงเว็บไซต์องค์การบริหารส่วนตำบลแม่ลา หรือเว็บไซต์ชุมชน OTOP นวัตกรรมจังหวัดสิงห์บุรี เพื่อเป็นข้อมูลให้นักท่องเที่ยว

- ควรมีการจัดทำกฎ/กติกา เช่น กำหนดตารางเวลาและวันในการเปิด-ปิดทำการสำหรับการท่องเที่ยวตลาดจ็อกแจ็ก บ้านวังฆรณั์ เพื่อเป็นข้อมูลให้นักท่องเที่ยวได้ทราบล่วงหน้าในการวางแผนมาท่องเที่ยว รวมทั้งเพื่อความเป็นระเบียบเรียบร้อยและการดูแลรักษาสภาพแวดล้อมในชุมชนไม่ให้เกิดปัญหาความสกปรกจากการทิ้งขยะไม่ถูกที่

2) โปรแกรมการท่องเที่ยว ได้แก่

- มีโปรแกรมการท่องเที่ยวให้เลือกตามความสนใจและเหมาะสมกับความหลากหลายของนักท่องเที่ยว เช่น โปรแกรมการท่องเที่ยวครึ่งวันหรือหนึ่งวันเต็ม โดยจัดกิจกรรมการท่องเที่ยว เช่น การนั่งรถอีแต่นชมเมือง การเรียนรู้การปลูกผักปลอดสารพิษ การเรียนรู้การทำไม้กวาด การเรียนรู้การทำเมนูปลาตากแห้ง หรือการศึกษาดูฟาร์มปูนา เป็นต้น

3) ราคา ได้แก่

- ชุมชนเป็นผู้กำหนดราคามาตรฐานสำหรับการบริการต่าง ๆ
- ราคานั้นเป็นธรรมทั้งกับชาวบ้านและนักท่องเที่ยว
- ราคานั้นสามารถแสดงได้ว่ามีส่วนช่วยเหลือและสนับสนุนการอนุรักษ์หรือการพัฒนาชุมชน

4) นักท่องเที่ยว ได้แก่

- มีการกำหนดนักท่องเที่ยวเป้าหมายและขนาดของกลุ่มที่มาเที่ยวในแต่ละครั้ง
- ศึกษาอายุนักท่องเที่ยว ระยะเวลาในการเที่ยว พฤติกรรมการท่องเที่ยว/ความสนใจพิเศษ เพื่อการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวตลาดจ็อกแจ็กได้อย่างเหมาะสม

5) การโฆษณาประชาสัมพันธ์ ได้แก่

- มีการจัดทำสื่อประชาสัมพันธ์ที่แสดงอัตลักษณ์และเอกลักษณ์ของชุมชน สินค้าชุมชน และวิถีชีวิตชุมชนที่โดดเด่นและแตกต่างจากที่อื่น ๆ และควรมีการนำเสนอข้อมูลบนเว็บไซต์ที่เป็นปัจจุบันเสมอ ๆ

6) การเป็นพันธมิตร ได้แก่

- เป็นพันธมิตรกับชุมชน OTOP นวัตวิถีในบริเวณใกล้เคียง เช่น ชุมชนท่องเที่ยว OTOP นวัตวิถี บ้านเชิงกลัด ตำบลแม่ลา อำเภอบางระจัน จังหวัดสิงห์บุรี เพื่อให้เกิดความร่วมมือและบูรณาการ การท่องเที่ยวชุมชนด้วยกัน เช่น โครงการ “สองน้องท่องเมืองสิงห์” ณ วัดแหลมคาง ตำบลแม่ลา อำเภอบางระจัน จังหวัดสิงห์บุรี ที่มีการแนะนำจุดท่องเที่ยว ได้แก่ 1) อุทยานแม่ลามหาราชานุสรณ์ 2) สักการะ หลวงพ่อทุ่ง วัดสะเดา 3) จุดพักผ่อน ชมวิว ลำแม่ลา 4) กลุ่มตัดเย็บเสื้อผ้าวิสาหกิจชุมชนบ้านแม่ลา เรียน รู้การทำผ้าหมักโคลน 5) ชมฟาร์ม “ก้านันเขียว” 6) ป.แดนเกษตรฟาร์ม เรียนรู้การเลี้ยงปลาช่อน 7) เยี่ยม ชมโฮมสเตย์หมู่บ้านแม่ลาและแวะซื้อสินค้าตลาดจอกจ๊ก 8) ชม ชิม การทำขนมเปียะสูตรชาววัง กลุ่มแม่บ้านแม่ลา

1.2 ข้อเสนอแนะสำหรับหน่วยงานภาครัฐและเอกชนที่เกี่ยวข้อง

1) ควรจัดหลักสูตรอบรมเชิงปฏิบัติการหรือการถ่ายทอดความรู้ เพื่อพัฒนาทักษะการ ท่องเที่ยวโดยชุมชนให้แก่ชาวบ้านอย่างต่อเนื่อง เช่น หลักสูตรมัคคุเทศก์

2) ควรมีระบบพี่เลี้ยง หรือหน่วยงานที่มีผู้เชี่ยวชาญเฉพาะ สำหรับการให้ความรู้ สนับสนุน ช่วยเหลือ และให้คำปรึกษาด้านการท่องเที่ยวโดยชุมชน และต้องมีระบบการประเมินและติดตามผลอย่าง ต่อเนื่องด้วย

3) ควรสนับสนุนการวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวโดยชุมชน ซึ่งข้อมูลที่ได้จากการ วิจัยนี้ จะเป็นประโยชน์และเป็นแนวทางสำคัญในการพัฒนาการท่องเที่ยวโดยชุมชนของจังหวัดสิงห์บุรี

4) ควรส่งเสริมและสนับสนุนให้เกิดการสร้างเครือข่ายการท่องเที่ยวโดยชุมชน เพื่อ สนับสนุน ช่วยเหลือ ส่งเสริมซึ่งกันและกัน

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาผลกระทบของการท่องเที่ยวโดยชุมชนทั้งในเชิงบวก (เช่น แหล่งที่มาของรายได้และการกระจายรายได้ไปสู่ท้องถิ่น) และเชิงลบ (เช่น ปัญหามลภาวะ และปัญหาสังคม)

2.2 ควรศึกษาติดตามและประเมินผลการท่องเที่ยวโดยชุมชน

2.3 ควรศึกษาความต้องการและความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวที่มีต่อการท่องเที่ยวโดย ชุมชนตลาดจอกจ๊ก บ้านวังฆรณ เพื่อให้เกิดข้อมูลมาพัฒนาและปรับปรุงการจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชน

เอกสารอ้างอิง

การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย. (2561). *เที่ยววิถีไทย เก๋ไก๋สไตล์ลึกซึ้ง ภาคกลาง*. สืบค้นเมื่อ 3 กันยายน 2561, จาก https://thai.tourismthailand.org/fileadmin/upload_img/Multimedia/Ebrochure/741/-1489980_347.pdf

ข่าวสดออนไลน์. (2561). *พช. เร่งขับเคลื่อน “ชุมชนท่องเที่ยว OTOP นวัตวิถี” ชูนวัตกรรมผสมผสาน กับวิถีชีวิต*. สืบค้นเมื่อ 3 กันยายน 2561, จาก https://www.khaosod.co.th/politics/news_1_036678

- ไทยรัฐออนไลน์. (2561). “OTOP นวัตกรรม” ดึงภูมิปัญญา-วิถีชีวิต เพิ่มรายได้ชุมชนยั่งยืน.
สืบค้นเมื่อ 4 กันยายน 2561, จาก <https://www.thairath.co.th/content/1193695>
- บุญยสกุลย์ อเนกสุข. (2557). ยล เยี่ยม เยือน หย้า: แนวคิดและทฤษฎีว่าด้วยการท่องเที่ยว
เชิงวัฒนธรรม. พิษณุโลก: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- ศูนย์วิจัยธนาคารออมสิน. (2561). การท่องเที่ยวชุมชน. สืบค้นเมื่อ 4 กันยายน 2561, จาก https://www.gsb.or.th/getattachment/36295a2d-169a-4bc4-8ecc-38d3769b1211/GR_report_travel_internet_detail.aspx
- สมศักดิ์ พ่วงเอี่ยม. ผู้ใหญ่บ้านหมู่ 11 บ้านวังขรณ์ ตำบลโพชนไก่ อำเภอบางระจัน จังหวัดสิงห์บุรี.
สัมภาษณ์. 6 กรกฎาคม 2561.
- สำนักข่าว ไทยโทม. (2561). ททท.ชวนชิม ซ้อป แชะ แชร่ อาหารถิ่นจังหวัดสิงห์บุรี ในกิจกรรม
“ตะลุยกินอาหารถิ่นสิงห์บุรี : EAT LOCAL SINGBURI”. สืบค้นเมื่อ 4 กันยายน 2561,
จาก <http://thaitimeonline.com/content0112076103/>
- สุชาติ ภาเจริญ. นายอำเภอบางระจัน จังหวัดสิงห์บุรี. สัมภาษณ์. 6 กรกฎาคม 2561.